

9452

DE

1773, 46.

O B L I G A T I O N E
A D C V S T O D I A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. IOANNE TOBIA RICHTERO

ICTO CELEBERR. PROFESSOR. IVR. SAXON. ORD.

SENATOR. CIVIT. LIPS. ET COLLEG. MINOR.

PRINC. COLLEGIATO

D I E

COLLEGIO DISPVTATORIO RICHTERIANO

S O L E M N I

D. XIII. NOVEMBER. CIOIOCCCLXXIII.

DISPVTABIT

AVCTOR ET RESPONDENS

IOANNES CHRISTIANVS HVBNER

CHEMNITIENS. MISN.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA

VIRIS
EXCELLENTISSIMIS
CONSVLTISSIMIS AMPLISSIMIS PRVDENTISSIMIS
GRAVISSIMIS
CIVITATIS PATRIAE MODERATORIBVS
CONSVLIBVS PRAETORIBVS
S Y N D I C O
RELIQVISQVE
SENATORII ORDINIS
CHEMNITIENSIS
P A T R I B V S

P A T R O N I S S V I S O M N I,
Q V A P A R E S T, P I E T A T E
V E N E R A N D I S

PRIMITIAS HASCE ACADEMICAS
CVM ARDENTISSIMO
PERPETVAE PROSPERITATIS
VOTO
IN SIGNVM ANIMI HAUD IMMEMORIS

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

OBSERVANTISSIMVS
CVLTOR
IOANNES CHRISTIANVS HÜBNER
L. L. CVLTOR.

§. I.

Ad intelligendas Leges, nihil quod prius *Verborum sensus in LL. explicandis est eruendus.* praecipiat ars interpretandi, quodue magis necessarium pariter ac proficuum sit, reperimus, quam quod omnium verborum, quibus Lex conscripta est, sensus rite eruatur. Iis nimirum, ut cum *Lege^a*) loquar, ministris utimur, ad cogitationes nostras cum aliis communicandas. Iam vero nunquam fieri poterit, ut quid sibi velit scriptor, intelligamus, nisi, quae idea voci, qua usus est, subsit, tuto sciamus. Respondet etenim cuique sua idea; e quo simul apparet, quod in difficilibus locis nunquam licere possit, alia substituere verba, quippe quae ad alias res sese referrent, aliudque indicarent; neque hoc modo sensus erueretur, sed inferretur. Tanto minus igitur emendatio talis in Legibus interpretan-

a) l. 7. ff. de suppl. leg.

tandis admittenda erit, quo maius, imo ineuitabile fere, est periculum, ne quid introduceretur, quod ne in mentem quidem venerit legislatori.

§. II.

*Verus sensus
verbis est tri-
buendus.*

Nullo tamen modo sufficit, sensum e Legum verbis eruisse; sit verus oportet, vt scilicet vim et potestatem eorum teneamus, atque sic idem cum eius auctore sentiamus. Neque enim dici potest, intelligi Legem, nisi easdem tam cuique verbo quam integrae enunciationi iungamus cogitationes, quae ei, a quo lata, in animo fuerunt. Quod quidem varias ob causas admodum arduum interdum esse, nequit negari: attamen nec hac in re a vero facile aberrabimus, si citra necessitatem nunquam ab ea recedimus notione, quam a consuetudine, loquendi magistra, quoquo tempore verbis intelleximus esse attributam. Non enim ex singulorum opinione sed ex communi vsu nomina debent audiri, cum nemo dixisse videatur, cuius non suo nomine vsus sit ^c). Facillimo autem negotio perspicitur, in iure explicando duplici modo fieri id oportere: partim enim verus verborum sensus ex consuetudine loquendi omnibus viris eruditus, vt solis grammaticis communi, partim, ex ea, quae Ictis est propria atque ab his in arte sua tantum recepta, peruestigandus est atque diiudicandus. Quae omnia si non iusta diligentia is, qui ad interpretandas Leges animum adiungit, obseruat, egregio interpretationis sine excidit, atque alia omnia, quam quae Legis verba comprehendunt, exponit. Qua incuria admissa necessitate quadam factum est, vt ius incertum saepe atque anceps euenerit; vt termini occurrant, quibus tot paene sententias subie-
ctas

b) L. alleg. de supp. leg.

✿ ✿ ✿

etas esse deprehendimus, quot interpretes iis exstiterunt.

§. III.

Contigit id, vt alia, quae vbique obuia sunt, mit- *Proponitur*
tam exempla, etiam voci custodiae. Vindicat haec sibi *thema.*
locum inter tritas illas, quibus iura paciscentes stringunt,
praestationes, quae cum omnino rite intellectu perquam
necessariae sint, siquidem iis determinatur, qua potissimum
fide atque ratione, quod in cuiusque obligatione
est, fieri debet: eo minus superfluum fore arbitror, ei
explicandae operam aliquam adhibere. Sunt, et magni
quidem nominis Icri, qui culpam leuissimam sub illa ex-
primi volunt, qui tamen eodem gradu a veritate abesse
mihi videntur, quo is ipse sensus distat ab eo, quem per-
petuus loquendi vsus huic voci subiecit. Sane, nihil
aliud est custodia, quam *opera, quae rei illaefam asseruan-*
dae impenditur. Quod igitur, quomodo etiam Legi-
bus conueniat, quatenus et quando quis ad eam obliga-
tus esse dici possit, pro viribus, quae par est, modestia
paucis ostendere constituimus.

§. IV.

Afferuimus, custodiam praestare idem esse, quod *Partes custo-*
elaborare, vt res aliqua illaesa asseruetur; in quo non a *diensis expo-*
natura rei solum sed Lege etiam adiuuamur. Illud a fine *nuntur.*
custodiae, nempe vt res salua maneat, cuiuslibet, quod
opinor, per sanam rationem parebit: hoc autem com-
monstrat *Ictus PAVLVS,* c) qui idem, quod et alii affir-
mant, his potissimum verbis: *saluum fore recipere,* per-
spicue exprimit. E quo iam haud difficile erit, latius ad
custo-

c) in L. 5. §. I. ff. Naut. caup.

custodiam obligationem exponere, seu quo imprimis modo quis, quod partium suarum in custodiendo est, rite faciat, definire. Id autem maxime curae sibi habeat, ut eiusmodi loco res semper sit recondita, ubi, nisi vis adhibeatur, non auferri, nec ubi, nisi culpa intercedat, amitti possit. Quodsi fecerit, securus est, cum aduersus vim parum proficiat custodia ^{d)} casus vero ad eum non possit pertinere, quem nimirum dominus sentit, nisi vltro eum susceperit, aut quod singulare est, pro ipsa custodia mercedem acceperit. ^{e)} Deinde probe caueat, ne apud alium rem aequè bene reconditam esse existimet, quo casu omne ipsius foret periculum, nisi expressè id potestatis in eum contulerit dominus, quippe qui singularem eius fidem atque industriam elegisse censetur. Qua vero non electa, sicuti in usu fructuario et marito, aderit quoque ab isthac saltem obligatione exemptio quamuis non minus vterque custodiae causa teneatur. Non tamen sufficit, habere quocunque tempore id, quod custodiendum alicui commissum est; illaesum habeatur oportet, quod non minus custodiae inesse claris verbis testatur PAVLVS ^{f)}: *Quaecunque de furto diximus, eadem et de damno debent intelligi, non enim dubitari oportet, quin is, qui saluum fore recipit, non a furto solum, sed et a damno recipere videatur.* Parum accurate igitur, custodientis officium definiisse nobis videtur EVOTTO ^{g)} qui omnem eius obligationem in eo ponit studio, quod adhibet homo frugi et bonus pater familias, ne a furibus res auferatur. Defendunt interim eum quodammodo

d) L. 31. ff. de act. emt. vend.

e) L. 40. ff. Loc. cond.

f) L. 5. §. 1. ff. Naut. caup.

g) in Comm. ad I. l. 3. t. 14.

modo, quae VLP IANVS ^{g)} habet, vbi iam olim quoque dubitatum esse, nos docet, vtrum de damno dato custodiae nomine agi possit. *Qua enim custodia fieri potuit, ne damnum daretur? Sed Marcellus interdum esse posse ait, siue custodiri potuit, ne damnum daretur, siue ipse custos damnum dederit, quae sententia Marcelli probanda est.* Quo ipso igitur et nos omni vltiori probatione supersedere possumus, custodientis omnino esse, etiam de damno cauere.

§. V.

Iam a quo et quibus casibus debeat custodia, videamus. Atque facile est intellectu omnem rei alienae detentorem, quicumque titulus eum tueatur, ad illam obligari ^{h)}. Si enim, quo tempore dominus rem suam repetit, ea apud detentorem, vel plane non amplius existeret, vel haud salua existeret, iure ad omne damnum tenebitur. Sed et in suis rebus custodia interdum praestanda est, quando nimirum non perpetuo eas sibi seruare licet. Sic negari nequit, maritum dotis: illum, qui rem sub pacto de retrovendendo coemit, rei traditae acquirere dominium: nihilominus vterque rei suae custodiendae operam tenetur adhibere, cum hac neglecta, illo casu dos non posset redire ad constituentem, hoc autem, pactum contractui adiectum euentu destitueretur. Idem haud dubie iuris erit in bonis auitis, fideicommissis familiae, aliisque, vbi eandem subesse reperimus rationem. Tuto igitur in vniuersum statui poterit: toties ad custodiam adesse obligationem, quoties quis rem possidet, ad cuius restitutionem in specie tenetur; quod quidem
tunc

g) L. 41. ff. Loc. cond.

h) L. 5. §. 14. ff. Comm. vel contr.

tunc semper obtinebit, quando vel iure dominii temporarii, vel ex alio quocunque ad dominium transferendum inhabili titulo, eius possessor existit.

§. VI.

Oblig. ad custodiam, differt ab ea ad diligentiam.

Neutiquam vero commiscenda est, quod plerique fecerunt, obligatio ad custodiam, cum ea ad diligentiam. Haec in omnibus omnino negotiis locum habet, illa vero natura sua nunquam, nisi ubi res interuenit, aliquando restituenda. Quamobrem etiam ipsis Legibus accurate eas videmus distingui, e quibus vnice satis erit laudare sententiam *VLPIANI*ⁱ⁾ huius quidem tenoris: *Is, qui comodato accepit, et dolum, et culpam et diligentiam et custodiam debet paciscere.* Haud igitur, quin prorsus inter se differant, dubium potest esse; neque tamen inficias ire licet, adhibendam esse diligentiam circa ipsam custodiam, quin absque illa haec animo non potest cogitari. E quo denuo sequitur, vt eosdem gradus habeat necesse sit custodia, quos diligentiae esse iuris auctoritate statuunt, ideoque eam in exactissimam, quam plenam *CAIVS*^{h)} vocat, mediam et infimam abire, cum vel vsu quotidiano edoctus non eodem modo homines res suas custodire solere, nullus non concedet. Qualem igitur diligentiam quoduis exigit negotium, talis etiam, si quid in eo custodiendum venit, praestanda erit custodia, nisi circa hanc, pacto adiecto aliud quid placuerit contrahentibus, quod omnino licet, cum ad naturalia contractuum custodia sit referenda^{l)}.

§. VII.

ⁱ⁾ in L. 5. §. vlt. ff. Commod. vel contra. Cf. etiam §. 4. I. quib. modis re.

^{h)} L. 2. ff. de peric. et comm.

^{l)} L. 5. §. 6. et 14. Commod. vel contra.

§. VII.

Atque ex eo, quod diuersa sit custodia, prout est diligentia, quae ei accedit, explicanda esse censeo *Lex oblians remouetur.* verba Imperatoris IUSTINIANI ^{m)} quae ita fluunt: *Is, apud quem res deposita est, custodiam non praestat, sed tantum in eo obnoxius est, si quid ipse dolo malo fecerit. Qua de causa, si res ei surrepta fuerit, quia restituendae eius rei nomine depositi non tenetur, nec ob id eius interest, rem saluam esse, furti agere non potest.* Quae dispositio quam maxime videtur obstare iis, quae supra diximus, quod omnis ille, cui res aliena concredita est, ad custodiam teneatur, tum, quia manifestum est, nullum dominium in depositarium transferri, tum etiam, quoniam constituti iuris est, in sola custodia omnem depositi legem et naturam consistere. Putarunt igitur plurimi, custodiam hoc saltem loco pro culpa leui atque leuissima esse accipiendam ⁿ⁾. Eo minus tamen hoc vnico loco sensum nollemus admittere, quem nunquam alias tributum ei reperimus, quapropter persuasi potius sumus, custodiam etiam isthac lege nihil noui significare, sed eandem, quam supra exposuimus, retinere indolem attamen ex diligentia in deposito debita aestimandam atque dimetiendam, ita, vt haec verba: *custodiam non praestat*, nihil aliud indicent, quam quod ab exactissima atque media immunis sit custodia, qui depositum accepit, non aequae ab infima quae nihilominus debetur, Qua quidem in re etiam Cel. NOODT ^{o)}, qui ceteroquin prorsus a nobis dissentit, eadem videtur statuisse:

B 2

quin

m) §. 17. I. de oblig. ex del.

n) IAC. GOTTFR. in Comm. ad reg. iur. l. 23.

o) in Probab. iur. L. I. c. 3.

negare Imperatorem, ait, a depositario praestandam esse custodiam, sed ideo, quia non eam praestat, quam commodatarius aut fullo. Neque potest nimis aliena videri haec interpretatio, cum in eadem Lege sanciat; *dolum dantummodo praestare debere depositarium*, et alibi^{p)}; *culpa nomine eum non teneri*: attamen nemo est, qui negat, culpam latam eodem iure in iudicium depositi venire, quod aliis locis aperte etiam asseritur^{q)}. Hac igitur posita non potest non etiam infima, quae ei responder, custodia poni, cum hac remota nihil superfit in deposito, circa quod ea, quam hominum natura desiderat diligentia, cuius nimirum omisso lata culpa est, possit adhiberi. Quod vero in eadem Lege statuatur, ad restituendum non teneri depositarium, mirum sane; nec meo quidem iudicio verba haec secus intelligi posse videntur, quam cum hac restrictione: si quis absque dolo malo, et quae ei aequiparatur, latiore culpa possidere desierit.

§. VIII.

L. 13. §. 1. ff. de
pign. acti. ex
conitur.

Sunt denique, qui falsa hac ratione, quod culpam leuissimam denotet custodia, adducti pignorum adeo creditorem ab ea liberare intenderunt; quam diserte ei iniungit *VLPIANVS*^{r)}: *Venit autem in hac (pignoratitia) actione, et dolus et culpa ut in commodato; venit et custodia*. Quod cum valde sibi aduersari animaduerteret *CVIACIVS*,^{s)} hanc in pignore custodiae praestationem, nulla ratione verborum Legis generatim concep-

p) in §. 3. l. quib. mod. re contr.

q) L. 32. ff. depositi vel contr.

r) L. 13. ff. de pign. acti.

s) in Obseru. l. 19. c. 24.

ceptorum habita ad eum casum restringit, vbi in solius creditoris vtilitatem pignus sit contractum; NIELLIVS autem, et qui eum sequutus est, GERH. NOODT ^{t)} non dubitant, manum adeo ei emendandae admouere, hunc quidem in modum: *at in commoda- to venit et custodia.* Absit autem, qua nullo modo indigemus, quaeuis restrictio; multo magis, quae nunquam non periculi plena esse solet, emendatio. Ecquis est, qui non in eo nobiscum conueniat, vt concedat, ad restituendum teneri creditorem? Id vero quomodo effici poterit, nisi veniente die habeat, quod restituat, id est, nisi custodiam praestiterit. Hac igitur non obstante optime procedunt, quae PAVLV S ^{v)} habet: *Ea tantum, quae diligens paterfamilias praestat, a creditore exiguntur.* Permirum igitur, quod B. LEYSER ^{x)} de hac NOODTII emendatione tam egregie indicauerit, vt, quamuis pleraeque, quas alias suscepisset, temerariae essent, haec tamen sit felicissima et omnium optima. Cui accedit, quod idem ab Imp. DIOCLETIANO repetitum legimus, ^{xx)} *Sicut vim maiorem pignorum creditor praestare non habet necesse: ita dolum et culpam, sed et custodiam exhibere cogitur.*

§. IX.

Ipsi denique huic doctrinae, quod exactissimam diligentiam seu culpae leuissimae praestationem significet custodia, quamuis iam ex iis, quae hucusque in medium protulimus, luculenter appareat, quam parum fidei mereatur, pau-

*Dissentientes
refutantur.*

B 3

ca

t) in Probab. iur. l. 1. c. 4 Latus eos refutauit PRAESES Gr. in sel. iur. prin disp. 20. pos. 11.

u) L. 14. ff. de pign. act

x) In meditat. ad 7. spcc. 153.

xx) in L. 19. C. in quib. caus. pign.

ca tamen adhuc opponere conabimur. Nusquam fundamentum iuris idoneum, quo nitatur, licuit reperire; vbiq; vero, qui eam pro vera acceptarunt atque ventilarunt; at vbiq; etiam Leges, quae ei videbantur penitus aduersae. Ipsi, qui eam tradunt, nos docent, nec possunt secus, in locatione conductione vtrumque contrahentem, quia vtriusque concernit vtilitatem, leuem sibi iniucem praestare culpam: at quid quod respondeant, habebunt, quando in Constitutione Imperatorum VALE-RIANI ET GALLIENI^{y)} cautum reperiunt, quod *et in hac conuentione veniat custodia*. Neque poterit hoc loco restrictio, sicuti id in pignore factum deprehendebamus, locum habere, cum vtilitate locatoris sublata, nulla amplius existeret locatio. Hanc excipiat effatum PAULI^{z)}: *Fru-ctuarius debet praestare custodiam*. Cui tandem adiuicere placet, quae Imperator^{a)} edicit: *Venditorem serui, qui quidem venit, sed nondum traditus est emtori, custodia suscepta periculum eius, fuga sibi consulentis aut subrepti subire teneri, quamuis neque dolus neque culpa eius interuenerit*. Quae cum ita sint, nescio, an vltius stare possit eiusmodi opinio, nisi quod aperte Leges sibi contradicerent, vellemus largiri?

y) L. 2. ff. Vsfufruct. quem

z) L. 28. C. de loc. cond.

a) §. 5. l. de emt. vend.

COROLLARIA.

Testamentum nuncupatiuum subsistit, quamuis scriptura, in quam redactum est, vitietur.

Ex Substitutione pupillari, competit etiam iure civili matri legitima, si substitutus acquirit hereditatem.

Filius qui hereditati patris antea valde tenui nunc subito auctae renunciauit, nihilominus ad successionem admittendus.

Pecunia lustrica pertinet ad peculium aduentitium ordinarium, non ad profectitium.

Quamuis inuentarii confectionem tutori remisit testator, nihilominus magistratus tutelaris illud iniungere ei potest.

PRAENOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO
DOMINO RESPONDENTI,
HVIVS DISSERTATIONIS AVCTORI

S. D. P.

P R A E S E S

Triginta anni sunt elapsi, per quos in illustri hac Academia, cum suavissimis commilitonibus meis summa cum voluptate, disputando subtilissima quandoque iurisprudentiae capita, penetrare mihi licuit. Initium harum privatarum mearum exercitationum fiebat eodem hoc mense Nouembri A. C. N. MDCCXLIII. e quo istud collegium, haud interrupta serie, in hunc usque diem duravit, imo certissima spes est, illud etiam impostertum, sub meo praesidio, quamdiu Deus vitam et vires concedet, adhuc esse duraturum. Praeteriti huius temporis iucundissima mihi est recollectio, partim quod ipse speciminibus atque laboribus eorum, qui mecum militarunt, mirifice oblectatus fui, partim etiam, quod interea temporis sensim sensimque tot viros doctos et exercitatos inde prodixisse, ac reipublicae dudum iam profuisse, iure meo laetari possum. Sed non minus iucundum est tempus, quo nunc viuimus, quia dulcissimos commilitones meos, qui hodieque mecum laborant, veterum illorum virtutem nondum deserere, sed eos potius felicissime imitantes, non tantum strenue in eodem negotio adhuc versari, verum etiam diligentiae suae rationem quandoque publice reddere, laetissimus video. Et eiusmodi publicum specimen Tu Doctissime HÜBNERE, qui in consortio nostro Senioris partes cum laude tenes, iam edis, quod ego Tibi tanto lubentius ex animo gratulor, quanto magis bona fide testari possum, quod illud a Te solo, nemine opem ferente, confectum et elaboratum fuerit, et quanto maiori fiducia prouideo, quod hanc rem Tuam etiam in cathedra egregie sis explicaturus ac defensurus. Opto ex animo ut non modo haec omnia ex voto Tibi procedant, sed etiam omnibus Academicis laboribus Tuis superatis, ut a republica, cui Tu bona officia praestandi spem optimam facis, Tibi quoque iusta diligentiae praemia decernantur. Vale et me amare perge. Dab. Lipsiae die X. Nouembris A. C. N. MDCCCLXXIII.

ULB Halle 3
004 758 501

56

9452

1773, 46.

DE
O B L I G A T I O N E
A D C V S T O D I A M

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

P R A E S I D E

D. IOANNE TOBIA RICHTERO

ICTO CELEBERR. PROFESSOR. IUR. SAXON. ORD.

SENATOR. CIVIT. LIPS. ET COLLEG. MINOR.

PRINC. COLLEGIATO

D I E

COLLEGIO DISPVTORIO RICHTERIANO

S O L E M N I

D. XIII. NOVEMBER. CIOCCCLXXIII.

DISPVTABIT

AVCTOR ET RESPONDENS

IOANNES CHRISTIANVS HÜBNER

CHEMNITIENS. MISN.

L I P S I A E

EX OFFICINA LANGENHEMIA

